

A Szent Kereszt Egyesület

A katolikus hitre áttért zsidók fő érdekvédelmi és képviseleti szervezete a Szent Kereszt Egyesület volt. A gondolat, hogy a katolikussá lett zsidók érdekeinek védelmére különbizottságot hozzanak létre, az ország egyik legnagyobb gyáriparosától, Kornfeld Móric bárótól származott még 1939 őszén. Maga is áttért lévén, érintve volt a zsidóellenes törvények lehetséges hatásaiban, mivel ezek a törvények, faji megfontolásokat is érvényesítve, potenciálisan a kitértekre éppoly veszélyekkel jártak, mint magukra a zsidókra nézve. A katolikus püspökök 1939. október 3-i találkozója után Zichy Gyula gróf kalocsai érsek vezetésével létrejött a különbizottság.⁶⁹ Ez a bizottság dr. Cavallier József főtítkár irányítása alatt, a második világháború kitörése után Magyarországon először, menekültek támogatásával foglalkozott. Részt vállalt – a nagy zsidó szociális szervezetekkel, a MIPI-vel és az OMZSA-val együttműködve – a zsidóellenes törvények által sújtottak segítésében. 1940 decemberének elején a bizottság egybeolvadt a Szent Kereszt Egyesülettel, amely Jánosi jezsuita páter vezetése alatt hasonló célokat követett. Zichy érsek halála után Hamvas és Apor püspökök lettek az egyesület fő patronusai.

A német bevonulás után a Szent Kereszt Egyesület teljes erővel részt vett az áttérteknek a zsidóellenes intézkedésektől való megmentésében. De tevékenykedett az országban élő sok menekült segítésében és vizsgatálásában is, vallási hovatartozásuktól függetlenül. Az egyesület munkájának ezt a részét Rónai Béláné irányította, akit nemeslelkűségéért a németek deportáltak. Az egyesület orvosi szolgálatát dr. Kormos Margit szervezte és igazgatta. Az egyesület szorosán együttműködött a katolikus hierarchiával és a pápai nunciussal, s egészében Cavallier és Jánosi József páter irányítása alatt állt. A Szent Kereszt Egyesület oroszánrészt vállalt a Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetségének életre hívásában, és védelmezője volt az emberi jogoknak. Működését 1944 november végéig folytatta, amikor is néhány nyílas rátört az irodára. November 17-én a magára maradt Cavallier-re is rálóttek, megsebesítették, és elvitték vagy 150, pápai menlevélért folyamodó zsidóval együtt. Az egyesület tevékenységét ekkor magyárrészt a Jó Pásztor Bizottság vette át.⁷⁰

A Jó Pásztor Bizottság

Az üldözöttekkel kapcsolatban a magyarországi katolikus és protestáns egyházak között a leghatékonyabb együttműködés a Szent Kereszt Egyesület és a protestáns zsidók társulása, a Jó Pásztor Bizottság között jött létre.⁷¹ Ez a bizottság 1943. október 20-án alakult meg Mura-